

SL

SL

SL



EVROPSKA KOMISIJA

Bruselj, 31.1.2011
COM(2011) 19 konč.

Predlog

PRIPOROČILO SVETA

o politikah za zmanjševanje osipa

SEC(2011) 98 konč.
SEC(2011) 97 konč.
SEC(2011) 96 konč.

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

Evropski svet je junija 2010 sprejel strategijo Evropa 2020, ki temelji na treh dopolnjujočih prednostnih nalogah za pametno, trajnostno in vključujočo rast. Eden od njenih krovnih ciljev je do leta 2020 zmanjšati stopnjo osipa¹ v EU pod 10 %. Trenutno v EU opusti šolanje z doseženo samo nižjo stopnjo izobrazbe ali manj približno 6 milijonov mladih. Ne smemo dovoliti, da se to nadaljuje. Preprečevanje osipa je zlasti pomembno za boj proti negativnim posledicam revščine in socialne izključenosti, ki vplivajo na otrokov razvoj, za krepitev vloge otrok in za odpravljanje medgeneracijskega dedovanja prikrajšanosti.

Medtem ko EU prihaja iz gospodarske krize, bo gonilo za rast povečanje ravni znanj in spretnosti, prav tako bo vedno manj delovnih mest za nizko kvalificirane delavce. Visoke stopnje osipa so ozko grlo za pametno in vključujočo rast. Negativno vplivajo na zaposlovanje mladih in povečajo tveganje revščine in socialne izključenost. Osip pomeni zapravljenе priložnosti za mlade in izgubo družbenega in gospodarskega potenciala. Korenito znižanje števila mladih osipnikov je ključna naložba v blaginjo in socialno kohezijo EU v prihodnosti.

Osip ni nov problem, vendar postaja vedno bolj akuten. Ministri za šolstvo so si v Svetu skoraj pred desetletjem zastavili cilj zmanjšati stopnjo osipa, kar odraža prednostno nalogo politik vseh držav članic. Dosežen je bil napredek s 17,6 % leta 2000 na 14,4 % leta 2009², kar ni dovolj in tako izboljšanje ne poteka dovolj hitro, da bi se dosegel cilj za leto 2020. Primerov dobre prakse v državah članicah je veliko, vendar pa celoten pristop politike ni dovolj učinkovit ali strateški v večini držav. EU lahko doda vrednost tako, da državam članicam pomaga pri razvoju učinkovitejših pristopov politike, s čimer bi se pospešil proces izboljševanja.

Čeprav so razlogi za prezgodnjo prekinitev izobraževanja in usposabljanja zelo raznoliki, prihajajo na splošno osipniki iz manj privilegiranih socialno-ekonomskih okolij z nizkimi stopnjami izobrazbe. Med osipniki so prekomerno zastopane ranljive skupine in mladi s posebnimi izobraževalnimi potrebami. Poleg tega je med njimi običajno več dečkov kot deklic. Povprečna stopnja osipa v EU je dvakrat večja pri mladih prve generacije migrantov kot pri domačinih; v nekaterih državah je več kot 40 % mladih migrantov osipnikov. Stopnja osipa med Romi pa je še višja.

Učenci s težavami pri splošnem izobraževanju se pogosto odločijo za poklicno izobraževanje in usposabljanje. Zaradi tega se poklicne šole soočajo s posebno odgovornostjo in izzivi glede zmanjšanja osipa. Poklicno izobraževanje in usposabljanje lahko izboljša motivacijo za učenje, omogoča večjo prožnost za učence, zagotavlja ustrežnejšo pedagogiko ter je lahko neposredno usmerjeno na poklicne želje mladih.

Kljub počasnemu skupnemu napredku po EU pri zmanjševanju osipa so bile nekatere države članice zelo uspešne. Vendar pa skupno delo v okviru odprte metode koordinacije kot tudi primerjalni podatki in analitične raziskave kažejo, da ključna vprašanja za uspešne politike

¹ Izraz „osip“ zajema vse oblike prekinitve izobraževanja in usposabljanja pred dokončanjem višjega sekundarnega izobraževanja ali enakovrednih oblik v poklicnem izobraževanju in usposabljanju.

² Eurostat, Raziskava o delovni sili, 2010.

vključujejo konkretno podlago, utemeljeno na dejavnikih in pogostosti osipa, dosledne in skladne ukrepe za reševanje osipa, medsektorsko naravo sodelovanja in celovitost pristopa. Osipu je treba nameniti pozornost na različnih področjih, kot so socialne, mladinske, družinske, zdravstvene politike in politike lokalne skupnosti, zaposlovanja ter izobraževanja. S spodbujanjem ustvarjalnosti, novih načinov razmišljanja, medkulturnega dialoga in socialne kohezije imajo pri zmanjševanju osipa pomembno vlogo lahko tudi razširjeni koncepti izobraževanja, kot so izobraževanje na področju kulture, sodelovanje s podjetji ali drugimi izvenšolskimi akterji, in šport.

Glede na močno subsidiarnost na področju izobraževanja in raznovrstnost izobraževalnih sistemov ne bi bilo mogoče niti ne bi bilo zaželeno določiti eno samo rešitev za vse države članice. Zaradi nespremenjenega stanja je bil napredek le delen in ne dosega ciljev, ki so si jih skupaj zastavili ministri za izobraževanje in jih je potrdil Evropski svet. Komisija zato meni, da je priporočilo Sveta najbolj učinkovit način za zagotavljanje razvojnega okvira za tako celovit pristop v državah članicah, da se podpre krovni cilj strategije Evropa 2020.

Dodana vrednost priporočila bo podpreti razvojne politike držav članic, ki odkrivajo vzroke in obravnavajo osip z vidika vseživljenjskega učenja, se namesto izvajanju posameznih ukrepov posvečajo uvajanju celovitih strategij, osip obravnavajo kot pojav, ki je skupen več povezanim področjem politik, vključujejo vse zainteresirane strani in omogočijo bolj sistematične in dosledne ukrepe politike.

Priporočilo določa osnovne smernice za skladne, celovite in z dejstvi podprte politike za boj proti osipu, njegov namen pa je:

- zagotoviti referenčni okvir za pomoč državam članicam pri razvijanju bolj učinkovitih politik proti osipu,
- podpirati države članice pri izvajanju navedenih politik in
- znatno znižati stopnje osipa v vseh državah članicah.

2. REZULTATI POSVETOVANJ Z ZAINTERESIRANIMI STRANMI IN OCENE UČINKA

Priporočilo temelji na prizadevanjih držav članic med letoma 2006 in 2010 v okviru odprte metode koordinacije, ki se osredotoča na „dostop in socialno vključenost v vseživljenjskem učenju“. Vsebina političnega okvira je bila predmet obširnih posvetovanj z zainteresiranimi stranmi z različnih področji: ministri za izobraževanje, evropske zainteresirane organizacije v šolskem in poklicnem izobraževanju, organizacije za pravice in dobro počutje otrok, migrantov in Romov. Osip se je obravnaval tudi na dveh javnih posvetovanjih, tj. „Šole za 21. stoletje“ (2007) in „Migracija in izobraževanje“ (2008). Zainteresirane strani so močno podprle zamisel o ukrepanju na ravni EU za podporo nacionalnih prizadevanj in poudarile nujnost problema v času gospodarske krize. Nazadnje je bila na ministrskem seminarju, ki ga je organiziralo belgijsko predsedstvo julija 2010, poudarjena potreba po okrepitvi izmenjave izkušenj in dobrih praks med državami članicami in pozdravljeni so bili predlogi, da mora Unija zagotoviti prožen politični okvir, ki temelji na izkušnjah z vprašanji, kot je na primer skupna evropska opredelitev ključnih kompetenc za šolsko izobraževanje.

Odbor za oceno učinka je izrazil prvo mnenje o oceni učinka 24. septembra 2010 ter pozitivno mnenje o spremenjenem poročilu o oceni učinka 22. oktobra 2010. V končni različici poročila o oceni učinka so se upoštevale pripombe Odbora.

3. PRAVNI ELEMENTI PREDLOGA

Povzetek predlaganih ukrepov

Priporočilo določa glavne elemente skladne, celovite in z dejstvi podprte politike boja proti osipu. Ti vključujejo preprečevanje, intervencijsko ukrepanje in nadomestne ukrepe. Obravnavajo vse stopnje izobraževanja in usposabljanja, strukturne vidike sistemov izobraževanja in usposabljanja, možne ukrepe na ravni šol in programi pomoči za posamezne učence, ki so izpostavljeni tveganju opustitve šolanja.

Priporočilo odraža dejstvo, da je osip zapleten pojav z lastnostmi, ki se razlikujejo od države do države, med regijami in včasih tudi znotraj njih. Zato je potrebno natančno spremljanje problema in prilagojeno ukrepanje v skladu z načelom subsidiarnosti. Cilj Priporočila je tudi usmeriti nadaljnjo izmenjavo dobrih praks in razvoj politik v okviru odprte metode koordinacije.

Priporočilo poziva države članice, da:

- določijo glavne dejavnike, ki povzročijo osip, in spremljajo razvoj na nacionalni, regionalni in lokalni ravni,
- razvijejo in izvajajo celovite in medsektorske politike proti osipu, ki temeljijo na pogojih, značilnih za njihovo državo.

Priporočilo poziva Evropsko komisijo, da podpre politike na nacionalni ravni, tako da:

- spremlja razvoj v državah članicah in podpira vzajemno učenje ter izmenjavo dobrih praks med njimi,
- podpira politike za zmanjšanje osipa pri vseh dejavnostih, ki jih upravlja Komisija in so namenjene otrokom in mladim, ter spodbuja medsektorsko sodelovanje,
- pripravi študije, primerjalne raziskave in projekte sodelovanja.

Pravna podlaga

V skladu s členom 165 Pogodbe o delovanju Evropske unije Unija prispeva k razvoju kakovostnega izobraževanja s spodbujanjem sodelovanja med državami članicami ter po potrebi s podpiranjem in dopolnjevanjem njihovih dejavnosti. Člen 166 PDEU se nanaša na izvajanje politike poklicnega usposabljanja, ki podpira in dopolnjuje dejavnost držav članic. Cilj predlaganega priporočila je okrepiti prizadevanja držav članic pri boju proti osipu. Države članice podpira z zagotavljanjem okvira za razvoj usmerjenih in celovitih politik boja proti osipu.

V skladu s členom 9 Pogodbe o delovanju Evropske unije, ki zahteva, da Unija pri svojih politikah in dejavnostih „upoštevata zahteve, ki so povezane s spodbujanjem visoke stopnje zaposlenosti, zagotavljanjem ustrezne socialne zaščite, bojem proti socialni izključenosti in visoko stopnjo izobraževanja in usposabljanja ter varovanjem človekovega zdravja“,

predlagano priporočilo poudarja potrebo po boju proti osipu v politikah in programih, ki jih podpira Komisija in države članice.

Načela subsidiarnosti, dopolnjevanja in sorazmernosti

Namen predlaganega priporočila je s podporo dela, h kateremu so se države članice zavezale v okviru strategije Evropa 2020, prispevati h kakovostnemu izobraževanju in usposabljanju. Priporočilo podpira razvoj politik v državah članicah in seznanjanje z dobrimi praksami in tako pomaga državam članicam pri oblikovanju celovitih strategij za trajnostno zmanjšanje osipa in števila nizko kvalificiranih odraslih. Priporočilo določa okvir, v katerem lahko države članice bolj učinkovito razvijajo politike za zmanjšanje osipa. Države članice se o vrsti ukrepov politike, ki jih bodo sprejele, odločajo na podlagi specifičnih pogojev v svojih državah. Ta predlog je zato v skladu z načelom subsidiarnosti.

Njegov namen je okrepiti politično zavezanost za reforme, ki se ne morejo uresničiti le s programi izobraževanja in poklicnega usposabljanja EU ali strukturnimi skladi. Poudarja potrebo po usklajevanju politik in ukrepov iz več politik ter se ne osredotoča strogo le na izobraževalne politike v okviru odprte metode koordinacije Izobraževanje in usposabljanje 2020. Vendar pa načini izvajanja na ustrezni ravni in v skladu z nacionalnimi, regionalnimi in/ali lokalnimi okoliščinami ostajajo odgovornost držav članic in so zato v skladu z načelom sorazmernosti.

4. PRORAČUNSKÉ POSLEDICE

Predlog ne vpliva na proračun EU.

5. NEOBVEZNI ELEMENTI

Ni relevantno

Predlog

PRIPOROČILO SVETA

o politikah za zmanjševanje osipa

(Besedilo velja za EGP)

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti členov 165 in 166 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Zmanjšanje osipa³ je bistveno za doseganje številnih ključnih ciljev iz strategije Evropa 2020⁴. Obravnava cilj „pametne rasti“, saj dviguje stopnje izobrazbe in usposobljenosti, in cilj „vključujoče rasti“, ker se spoprijema z enim izmed glavnih dejavnikov tveganja brezposelnosti in revščine. Strategija Evropa 2020 tako vključuje krovni cilj zmanjšati osip pod 10 % do leta 2020 s 14,4 % leta 2009. Države članice bodo določile nacionalne cilje ob upoštevanju svojih izhodišč in nacionalnih okoliščin.
- (2) Integrirane smernice za izvajanje strategije Evropa 2020 pozivajo države članice k ustreznemu prizadevanju pri preprečevanju osipa.⁵
- (3) Vodilna pobuda „Evropska platforma proti revščini in socialni izključenosti“⁶ določa okvir za zagotovitev socialne in teritorialne kohezije ter se osredotoča predvsem na odpravljanje prikrajšanosti in krepitev preventivnih ukrepov. Obravnava krovni cilj strategije Evropa 2020 zmanjšati število ljudi, izpostavljenih revščini in socialni izključenosti, za 20 milijonov v naslednjem desetletju.
- (4) Cilj ene od vodilnih pobud „Mladi in mobilnost“ strategije 2020 je „utrditi uspešnost in privlačnost evropskih visokošolskih institucij v mednarodnem okolju ter vsesplošno povečati kakovost vseh ravni izobraževanja in usposabljanja v EU, pri čemer je treba združiti odličnost in enakost s spodbujanjem mobilnosti študentov in udeležencev usposabljanj, ter izboljšati položaj mladih na področju zaposlovanja“⁷.
- (5) Sklepi Sveta iz maja 2003 o sprejetju delovnega programa Izobraževanje in usposabljanje 2010⁸ določajo, da se mora delež osipnikov zmanjšati pod 10 % do leta

³ Izraz „osip“ zajema vse oblike prekinitve izobraževanja ali usposabljanja pred dokončanjem višjega sekundarnega izobraževanja ali enakovrednih oblik v poklicnem izobraževanju in usposabljanju.

⁴ COM(2010) 2020

⁵ UL L 308, 24.11.2010, str.50.

⁶ COM(2010) 0758.

⁷ „Strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast“ - COM(2010) 2020.

⁸ Sklepi Sveta z dne 5. in 6. maja 2003 o referenčnih ravneh povprečne evropske uspešnosti v izobraževanju in usposabljanju (referenčna vrednost) (dok. 8981/03).

2010, pri čemer so osipniki opredeljeni kot osebe med 18. in 24. letom z doseženo samo nižjo sekundarno izobrazbo ali manj, ki se ne izobražujejo ali usposabljujejo. Referenčna vrednost ni bila dosežena. Trenutno izobraževanje in usposabljanje pred dokončanjem višjega sekundarnega izobraževanja prekine eden od sedmih mladih.

- (6) Razlogi za osip se razlikujejo med državami in tudi znotraj regij. Politike za zmanjšanje osipa je treba prilagoditi posebnim okoliščinam v regiji ali državi; ene same rešitve za vse države članice ni mogoče določiti.
- (7) Kljub razlikam med državami in regijami obstajajo trdni dokazi v vseh državah članicah, da so prikrajšane in ranljive skupine bolj prizadete. Tudi mladi s posebnimi izobraževalnimi potrebami so prekomerno zastopani med osipniki. Osip je po eni strani posledica socialne prikrajšanosti, hkrati pa povečuje tveganje socialne izključenosti.
- (8) Sklepi Sveta z dne 26. novembra 2009 o izobraževanju otrok iz migrantskih družin⁹ ugotavljajo, da čeprav veliko otrok iz migrantskih družin uspešno zaključi izobraževanje, je med osipniki običajno več takšnih učencev. Povprečna stopnja osipa med migranti po EU je dvakrat večja od osipa med domačimi učenci. Razpoložljivi dokazi kažejo, da je osip še vedno večji med Romi.
- (9) Sklepi Sveta z dne 22. maja 2008 o izobraževanju odraslih¹⁰ priznavajo vlogo izobraževanja odraslih pri reševanju vprašanja osipa, ki nudi odraslim brez kvalifikacij drugo priložnost, z osredotočanjem zlasti na osnovna znanja, znanja s področja IT in učenje jezikov.
- (10) Resolucija Sveta z dne 15. novembra 2007 o novih znanjih in spretnostih za nova delovna mesta¹¹ je poudarila potrebo po zvišanju splošne ravni znanja in dajanju prednosti izobraževanju in usposabljanju tistih, ki so izpostavljeni tveganju ekonomske in socialne izključitve, zlasti osipnikov. Poudarjena je potreba po zagotavljanju poklicnega usmerjanja in načrtih osebnega usposabljanja iskalcem zaposlitve in potrjevanje rezultatov izobraževanja, pridobljenih s formalnim, neformalnim in priložnostnim učenjem.
- (11) Svet se je v svojih sklepih o socialni razsežnosti izobraževanja in usposabljanja¹² maja 2010 strinjal, da je za uspešno preprečevanje osipa treba razvijati poznavanje skupin, ki so izpostavljene tveganju prekinitve izobraževanja na lokalni, regionalni in nacionalni ravni, in sistemov za zgodnje prepoznavanje posameznikov, ki so izpostavljeni takemu tveganju, ter zaključil, da je treba izvajati celovite in medsektorske strategije, ki zagotavljajo številne šolske in systemske politike, usmerjene v različne dejavnike, ki povzročajo osip.
- (12) Reforme izobraževanja začnejo učinkovati šele po določenem času. Za zmanjšanje osipa v naslednjem desetletju in da bi dosegli cilj strategije Evropa 2020, je treba čim prej začeti z izvajanjem celovitih in medsektorskih strategij za zmanjšanje osipa.

⁹ UL C 301, 11.12.2009, str. 5.

¹⁰ UL C 140, 6.6.2008, str. 10.

¹¹ UL C 290, 4.12.2007, str. 1.

¹² UL C 135, 26.5.2010, str.2.

- (13) Skupni evropski okvir za celovite pristope za zmanjšanje osipa lahko državam članicam omogoči pregledovanje obstoječih politik, razvijanje nacionalnih programov reform v okviru strategije Evropa 2020 in uvajanje inovacij ter razvijanje novih strategij z velikim učinkom ter dobrim razmerjem med stroški in koristmi. Zagotovi lahko tudi osnovo za sodelovanje v okviru odprte metode sodelovanja in osredotočenost na uporabo finančnih instrumentov EU–

DRŽAVAM ČLANICAM PRIPOROČA:

Okvir iz Priloge k temu priporočilu uporabite za:

1. določanje glavnih dejavnikov, ki povzročajo osip, in spremljanje lastnosti pojava na nacionalni, regionalni in lokalni ravni kot pogoja za usmerjene in učinkovite ter z dejstvi podprte politike;
2. sprejemanje celovitih strategij za zmanjšanje osipa do leta 2012 in njihovo izvajanje v skladu z nacionalnimi cilji strategije Evropa 2020. Te strategije vključujejo preprečevanje, intervencijsko ukrepanje in nadomestne ukrepe;
3. zagotavljanje, da te strategije vključujejo ustrezne ukrepe za skupine, ki so izpostavljene večjemu tveganju osipa v državi članici, kot so otroci iz manj privilegiranih socialno-ekonomskih okolij, iz migrantskih ali romskih okolij ali s posebnimi izobraževalnimi potrebami;
4. zagotavljanje, da te strategije obravnavajo splošno ter poklicno izobraževanje in usposabljanje in izzive, ki so značilni za njih;
5. ker je osip zapleten pojav, ki ga ni mogoče zmanjšati samo z izobraževanjem in usposabljanjem, vključitev ukrepov za zmanjšanje stopenj osipa v vse zadevne politike, namenjene otrokom in mladim, in usklajevanje dejavnosti med različnimi sektorji politike in zainteresiranimi stranmi, da se pomaga ljudem, ki so izpostavljeni tveganju osipa, vključno s tistimi, ki so izobraževanje že prekinili.

POZIVA KOMISIJO, DA:

1. s spremljanjem razvoja v državah članicah podpira prizadevanja držav članic za določitev trendov;
2. podpira razvoj nacionalnih strategij in izmenjavo izkušenj ter dobrih praks ter olajša učinkovito vzajemno učenje med državami članicami o ukrepih za zmanjšanje osipa in izboljšanje učnih rezultatov otrok iz skupin, ki so izpostavljene tveganju osipa.
3. vključi ukrepe, ki podpirajo zmanjšanje stopenj osipa, v vse ustrezne ukrepe EU za otroke in mlajše odrasle.
4. s primerjalnimi študijami in raziskavami podpre razvoj učinkovitih politik proti osipu;
5. v sodelovanju z državami članicami evropski program vseživljenjskega učenja, evropski strukturni skladi, okvirni program za raziskovanje in razvoj podpirajo in prispevajo k izvajanju nacionalnih strategij;

6. v okviru letnega pregleda redno poroča o napredku pri doseganju cilja strategije Evropa 2020 glede osipa in o izvajanju nacionalnih strategij, kakor je določeno v strateškem okviru poročanja za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (ET 2020), kar je prvič del skupnega poročila o napredku za leto 2015.

V Bruslju,

Za Svet
Predsednik

PRILOGA

Okvir za celovite politike za zmanjševanje osipa

Strategije za zmanjšanje osipa morajo temeljiti na analizah okoliščin na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, ki vodijo k pojavu, saj povprečne stopnje pogosto skrivajo velike razlike med regijami ali državami. Osipniki so neenotna skupina z različnimi motivacijami za prezgodnjo prekinitve izobraževanja. Družinsko ozadje in socialno-ekonomski pogoji, kot je na primer povpraševanje na trgu dela, so pomembni dejavniki. Njihov vpliv je pogojen s strukturo sistemov izobraževanja in usposabljanja, razpoložljivimi učnimi možnostmi in učnimi okolji. Usklajevanje politik, ki obravnavajo dobro počutje otrok in mladih, socialno varnost, zaposlovanje mladih in možnosti za poklicno pot v prihodnosti, ima pomembno vlogo pri zmanjševanju osipa.

1. OPREDELITEV GLAVNIH DEJAVNIKOV IN SPREMLJANJE

Vzroki za osip so kompleksni in različni, vendar pogosto povezani s socialno-ekonomsko prikrajšanostjo, nizkimi stopnjami izobrazbe, odtujevanjem od izobraževanja in usposabljanja ali slabi učni uspehi, povpraševanjem na trgu dela in/ali kombinacijo socialnih, čustvenih in izobraževalnih problemov, zaradi katerih so posamezniki izpostavljeni tveganju opustitve šolanja.

Upoštevati je treba vrsto izobraževanja, v katerega so učenci vpisani. V nekaterih državah članicah se učenci s težavami pri splošnem izobraževanju pogosto odločijo za poklicno izobraževanje in usposabljanje. Zaradi tega se poklicne šole soočajo s posebno odgovornostjo in izzivi pri zmanjšanju osipa. Z dejstvi podprte politike zahtevajo, da se posebna pozornost nameni sektorski uspešnosti v izobraževanju ali usposabljanju.

Razvoj z dejstvi podprte in stroškovno učinkovite politike za boj proti osipu zahteva zbiranje in vzdrževanje podatkov o pojavu. Omogočiti je treba analizo na lokalni, regionalni in nacionalni ravni. Vsebuje lahko informacije o stopnjah osipa, prehodih med stopnjami izobraževanja in odsotnostih od pouka ter vedenjih, povezanih s tem.

- Zbiranje informacij mora omogočati analizo glavnih razlogov osipa za različne skupine učencev, šol, vrste ustanov za izobraževanje in usposabljanje, občine ali regije.
- Kombinacija podatkov o osipu in socialno-ekonomskih podatkov lahko olajša usmerjanje ukrepov in politik. Zbiranje in analiziranje informacij o motivaciji osipnikov ter njihovih možnostih za zaposlovanje in poklicno pot prav tako lahko olajšajo usmerjanje ukrepov in politik.
- Ocenjevanje uspešnosti in učinkovitosti obstoječih ukrepov politike, katerih cilj je zmanjšati osip, je pomembna podlaga za izboljšanje strategij in programov za večje možnosti učencev za uspešne učne rezultate.

2. OKVIR POLITIKE

Celovite strategije zajemajo različne politike, usklajevanje različnih sektorjev politike in vključitev ukrepov za podporo zmanjševanju osipa v vse zadevne politike za otroke in mlade. To so predvsem socialne politike ter svetovalne in druge strokovne storitve, politike

zaposlovanja, mladih, družine in vključevanja. Horizontalno usklajevanje med različnimi akterji in vertikalno sodelovanje prek različnih državnih ravni sta enako pomembna. Strategije za boj proti osipu je treba osredotočiti na preprečevanje, intervencijske in nadomestne elemente. Države članice morajo podrobne sestavne dele svojih strategij izbirati glede na svoje okoliščine in ozadje.

2.1 Cilj politik preprečevanja je zmanjšati tveganje nastanka osipa, še preden se problem pojavi. Taki ukrepi zagotavljajo izobraževanje in usposabljanje na način, ki omogoča boljše rezultate izobraževanja in odstranjevanje ovir za uspeh pri izobraževanju.

Njihov cilj je določiti trdne zgodnje osnove za otroke, na podlagi katerih bodo razvili svoj učni potencial in se uspešno vključili v šolo.

- (1) Zagotavljanje visokokakovostne predšolske vzgoje in varstva je koristno za vse otroke in pomembno še zlasti za tiste iz okolij z omejenimi možnostmi, vključno z migranti in Romi. To omogoča boljše telesno počutje, socialni in čustveni razvoj, jezikovne in osnovne kognitivne sposobnosti. Predšolska vzgoja in varstvo morata biti visokokakovostna, cenovno dostopna, vključevati morata ustrezno osebje in biti na voljo družinam iz okolij z omejenimi možnostmi.

Politike preprečevanja obravnavajo organizacijo sistemov izobraževanja in usposabljanja, vire, ki so na voljo šolam, razpoložljivost, prepustnost in prožnost posameznih učnih poti. Obravnavajo tudi razlike med spoloma, pomoč otrokom iz okolij z omejenimi možnostmi ali z drugačnim maternim jezikom.

- (1) Izboljšanje ponudbe izobraževanja s podaljšanjem obveznega izobraževanja ali zagotavljanjem izobraževanja in usposabljanja po doseženi starosti obveznega izobraževanja lahko vpliva na vedenje mladih in njihovih družin ter vodi k višjim stopnjam dokončanja višjega sekundarnega izobraževanja.
- (2) Izvajanje aktivnih politik za odpravo segregacije in zagotavljanje dodatne pomoči šolam v okoljih z omejenimi možnostmi ali z velikim številom socialno in ekonomsko prikrajšanih učencev spodbujata boljše socialno strukturo prikrajšanih šol in njihovo ponudbo izobraževanja ter učni uspeh socialno in ekonomsko prikrajšanih učencev ter zmanjšujeta nastanek osipa.
- (3) Pomoč otrokom z drugačnim maternim jezikom za izboljšanje znanja jezika poučevanja in podpora učiteljem pri poučevanju otrok z različnimi stopnjami jezikovnih sposobnosti prispevata k boljšemu učnemu uspehu otrok učni uspeh otrok iz migrantskih okolij in zmanjšujeta tveganje za nastanek osipa.
- (4) Povečanje prožnosti in prehodnosti med izobraževalnimi potmi (na primer z modularizacijo tečajev ali izmenjevanjem šole in dela) pomaga učencem s slabšimi učnimi dosežki tako, da jih motivira za nadaljevanje izobraževanja ali usposabljanja, ki je bolj prilagojeno njihovim potrebam in sposobnostim. Prav tako dopušča obravnavanje posebnih razlogov za osip, kot je zgodnje vstopanje na trg dela ali nosečnost najstnic.
- (5) Krepitev poklicnih poti in povečanje njihove privlačnosti ter prožnosti zagotavljata učencem, ki so izpostavljeni tveganju, verodostojne alternative osipu. Poklicno izobraževanje ali usposabljanje, ki je ustrezno vključeno v splošne sisteme

izobraževanja in usposabljanja, dopušča alternativne poti do višje sekundarne in terciarne izobrazbe.

2.2 Politike intervencije se skušajo izogniti osipu z dvigovanjem kakovosti izobraževanja in usposabljanja na ravni izobraževalnih ustanov, z odzivanjem na opozorilna znamenja in zagotavljanjem usmerjene pomoči učencem ali skupinam učencev, ki so izpostavljeni tveganju prekinitve izobraževanja. Obravnavajo vse stopnje izobraževanja, od predšolske vzgoje in varstva do sekundarnega izobraževanja.

Na ravni šole ali ustanove za usposabljanje so strategije proti osipu vključene v splošne politike šolskega razvoja. Njihov cilj je ustvariti pozitivno učno okolje, krepiti kakovost poučevanja in inovacije, izboljšati sposobnosti učiteljev za obvladovanje socialne in kulturne raznovrstnosti ter razvijati pristope proti nasilju in ustrahovanju.

- (1) Razvijanje šol v učne skupnosti ob upoštevanju skupne vizije za šolski razvoj vseh zainteresiranih strani, uporaba vseh izkušenj in znanj ter zagotavljanje odprtega, spodbudnega in udobnega okolja za učenje, ki mlade spodbuja k nadaljevanju izobraževanja in usposabljanja, da postanejo uspešni učenci.
- (2) Z razvijanjem sistemov zgodnjega opozarjanja za učence, ki so izpostavljeni tveganju, je izvajanje učinkovitih ukrepov mogoče, še preden se pojavijo problemi in preden se učenci začnejo odtujevati šoli, neopravičeno izostajati iz šole ali izobraževanje prekinejo.
- (3) Z boljšim vključevanjem staršev, okrepitevijo njihovega sodelovanja s šolo in oblikovanjem partnerstva med šolo in starši se spodbuja podpora družine za uspešno izobraževanje in usposabljanje. Pri tem lahko pomagajo mediatorji iz lokalne skupnosti, ki podpirajo komunikacijo in krepijo zaupanje.
- (4) Z mrežnim povezovanjem z akterji zunaj šolskega okolja, kot so lokalne skupnosti, organizacije skupnosti migrantov ali manjšin, športna in kulturna združenja, sindikati in organizacije civilne družbe se lahko učencem, ki so izpostavljeni tveganju, pomaga na celovit način in olajša dostop do zunanje pomoči na primer psihologov, socialnih delavcev, kulturnih in lokalnih storitev.
- (5) Za uspešne ukrepe na šolski ravni je nujno treba podpirati in usposablјati učitelje pri delu z učenci, ki so izpostavljeni tveganju. Z usmerjenim usposabljanjem učitelji lažje delajo z raznovrstni učenci, pomagajo učencem iz socialno prikrajšanih okolij in rešujejo težke primere poučevanja.
- (6) Izvenšolske, umetniške, kulturne in športne dejavnosti lahko spodbujajo samospoštovanje učencev, ki so izpostavljeni tveganju, in spodbujajo njihovo odpornost glede njihovih učnih težav.

Cilj ukrepov politike **na individualni ravni** je zagotoviti niz mehanizmov podpore za posamezne učence, ki so izpostavljeni tveganju prekinitve izobraževanja, ki jih je mogoče prilagoditi njihovim potrebam. Osredotočajo se na osebni razvoj, da si učenci izoblikujejo odpornost, in odpravljanju konkretnih težav na družbenem, kognitivnem ali čustvenem področju.

- (1) Mentorstvo podpira posamezne učence, da premagajo posebne šolske, družbene ali osebne težave. Učencem je pri individualnem mentorstvu ali pri inštruiranju majhnih skupin zagotovljena usmerjena pomoč, ki jo zagotavljajo učitelji ali skupnost.
- (2) Krepitev pristopov za osebno prilagojeno učenje in zagotavljanje učne podpore učencem, ki so izpostavljeni tveganju, pomaga učencem pri prilagajanju formalnemu izobraževanju in pri premagovanju ovir v okviru sistemov izobraževanja in usposabljanja.
- (3) Z boljšim usmerjanjem in svetovanjem se učenci lažje odločijo za svojo poklicno pot, prehajajo znotraj izobraževalnega sistema ali od izobraževanja k zaposlitvi. Na podlagi tega je sprejetih manj slabih odločitev, ki temeljijo na lažnih pričakovanjih ali nezadostnih informacijah. Mladim pomaga sprejemati odločitve, ki so v skladu z njihovimi ambicijami, osebnimi interesi in talenti.
- (4) Ukrepi finančne podpore, kot so štipendije, so odgovor na finančno motiviran osip. Odobritev take podpore se pogojuje z redno prisotnostjo ali pa je vezana na socialna nadomestila družine.

2.3 Namen **nadomestnih ukrepov** je pomagati tistim, ki so nezgodaj prekinili izobraževanje, in jim omogočiti, da se ponovno vključijo v izobraževanje in usposabljanje ter pridobijo potrebne kvalifikacije.

- (1) Uspešni programi za drugo priložnost zagotavljajo učna okolja, ki ustrezajo posebnim potrebam osipnikov, priznajo njihovo predhodno učenje in podpirajo njihovo dobro počutje. Od šol se razlikujejo v organizacijskih in pedagoških pristopih, ponavadi potekajo v majhnih skupinah, kjer se uporabljajo osebno prilagojeno in inovativno poučevanje ter prožne učne poti. Programi morajo biti lahko dostopni in brezplačni.
- (2) Pomembno je zagotoviti različne možnosti, ki omogočajo redno izobraževanje in usposabljanje. Prehodni razredi lahko olajšajo prehod med predhodnim učnim neuspehom in ponovno vključitvijo v redno izobraževanje.
- (3) Priznavanje in potrjevanje predhodnega učenja, vključno s sposobnostmi, pridobljenimi z neformalnim in priložnostnim učenjem, krepi samozavest in samospoštovanje učencev ter zagotavljata lažjo ponovno vključitev v šolo. To lahko učence motivira, da nadaljujejo z izobraževanjem in usposabljanjem, jim pomaga prepoznati njihove talente in izbiro boljših poklicnih odločitev.
- (4) Usmerjena individualna podpora vključuje socialno, finančno, izobraževalno in psihološko podporo za mlade s težavami. To je zlasti pomembno za mlade v resnih družbenih in čustvenih stiskah, zaradi katerih izobraževanja ali usposabljanja ne morejo nadaljevati.